

РЕЦЕНЗІЯ

доктора медичних наук, професора **Тодоріко Лілії Дмитрівни**,
завідувача кафедри фтизіатрії та пульмонології Буковинського державного
медичного університету, на дисертаційну роботу
аспірантки кафедри інфекційних хвороб та епідеміології БДМУ
БОЙКО Юлії Ігорівни на тему: «Клініко-лабораторна характеристика ВІЛ-
асоційованих уражень центральної нервової системи з урахуванням
навантаження ВІЛ у крові та спинномозковій рідині», представлену до
захисту у разову раду БДМУ ДФ 76.600.065, що утворена згідно з наказом
в.о. ректора Буковинського державного медичного університету № 42/Д від
22.05.2023 на підставі рішення Вченої ради БДМУ № 1 від 27.04.2023 року з
правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на
здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона
здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження

На жаль, в Україні сучасна епідемічна ситуація поки що не дає підстав стверджувати про суттєве зниження тягаря епідемії ВІЛ-інфекції – її масштаби продовжують поширюватися серед загального населення за рахунок збільшення епідемічної значущості статевого шляху передачі ВІЛ. Прогнозування подальшого розвитку епідемічного процесу в масштабах країни в короткочасні терміни набуває все більшої складності через кризові соціально-економічні явища й ускладнення ситуації в східних регіонах України.

У світовій науковій літературі трапляються результати досліджень, спрямованих на вивчення особливостей реплікації ВІЛ у клітинах ЦНС і патогенезу ВІЛ-асоційованих нейрокогнітивних розладів, у тому числі із застосуванням вірусологічних методів аналізу спинномозкової рідини (СМР). Результати, отримані різними науковими групами, значно розрізняються.

В Україні подібні дослідження не проводились, а зарубіжні

дослідження виконувалися з використанням біологічних зразків пацієнтів, інфікованих субтипами ВІЛ, які в Україні не отримали широкого розповсюдження.

Клінічна інформативність вірусологічних досліджень СМР для оцінки ступеня тяжкості ВІЛ-асоційованого ураження ЦНС досі не доведена. У світі немає зареєстрованих тест-систем для оцінки навантаження ВІЛ у СМР, і ці методи діагностики не застосовуються в клінічній практиці.

Таким чином, у світлі несприятливої епідеміологічної ситуації з ВІЛ-інфекції в Україні має велике значення вивчення клінічних особливостей ураження нервової системи у ВІЛ-інфікованих осіб. Слід зазначити, що паралельно з питаннями раннього виявлення і профілактики цього захворювання актуальним є питання про адекватну діагностику ураження нервової системи і лікування наявного неврологічного дефіциту.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача

Дисертантка поставила перед собою чітку наукову мету дослідження і сформулювала шість завдань для її досягнення, які направлені на встановлення клініко-лабораторних особливостей перебігу ВІЛ-асоційованих уражень ЦНС. Завдання сформульовані чітко та зрозуміло. Отримані результати наукової праці, висновки та практичні рекомендації повністю відповідають поставленій меті та завданням дисертаційного дослідження.

Ілюстративний матеріал, наявний у дисертації, повністю відображає об'єм проведених досліджень та полегшує сприйняття результатів наукової роботи. Наукові положення та висновки дисертації ґрунтуються на результатах власних досліджень і достатньо висвітлені в опублікованих наукових працях.

За темою дисертації здобувачкою опубліковано 14 наукових праць, які повністю відображають основні наукові положення і результати дисертаційного дослідження: 5 статей у фахових виданнях України, 1 стаття

у закордонному виданні, включеному у науково-метричну базу Scopus; 9 тез доповідей у матеріалах вітчизняних та зарубіжних науково-практичних конференцій.

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях

Авторкою поглиблено наукові дані стосовно клінічних та вірусологічних аспектів патогенезу ВІЛ-асоційованого ураження ЦНС, а також розроблено нові діагностичні підходи для оцінки ступеня ураження ЦНС при ВІЛ-інфекції.

Отримані нові дані про стан центральної нервової системи у хворих на ВІЛ-інфекцію. Ґрунтовно досліджені навантаження ВІЛ у зразках плазми крові та СМР, що відіграють ключові ролі в розвитку патологічного процесу, кількість CD4⁺-лімфоцитів у крові ВІЛ-інфікованих пацієнтів, клінічна оцінка стану функцій ЦНС у ВІЛ-інфікованих осіб

Уперше в проспективному когортному дослідженні на репрезентативній вибірці встановлено рівень навантаження ВІЛ у зразках СМР. Виявлені раніше невідомі особливості (співвідношення навантаження ВІЛ у крові і СМР залежно від антиретровірусної терапії), що характеризують кількісні відмінності ВІЛ у двох біологічних рідинах інфікованого організму. Визначено рівень навантаження ВІЛ у СМР залежно від наявності чи відсутності клінічних ознак ураження ЦНС. Підтверджено, що кількість ВІЛ у СМР може свідчити про рівень вірогідності наявності ВІЛ-асоційованого ураження ЦНС.

Виявлені раніше невідомі особливості патогенезу ураження ЦНС при ВІЛ-інфекції, а також реплікації ВІЛ в інфікованому організмі.

Опубліковані праці свідчать про повноту викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

4. Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення та висновки дисертаційної роботи повністю відповідають поставленій меті та сформульованим завданням.

Здобувачка опрацювала достатню кількість джерел літератури (всього 291), що дозволило провести ретельний аналіз стану проблеми на даний час (усі проаналізовані літературні джерела за останні 5 років).

Результати дисертаційної роботи базуються на комплексному обстеженні пограничних нервово-психічних розладів у ВІЛ-інфікованих. На першому етапі роботи дослідили 129 пацієнтів, на другому етапі роботи в дослідженні взяли участь 116 осіб.

У своїй роботі авторка використовувала сучасні клінічні, біохімічні, молекулярно-біологічні, інструментальні та статистичні методи дослідження, що дало змогу здобувачці у повному обсязі оцінити клініко-патогенетичні особливості перебігу ВІЛ-асоційованих уражень ЦНС.

Даних, які б свідчили про невірогідність отриманих результатів дослідження у ході рецензування дисертації, не виявлено. Дисертаційна робота виконана на високому методичному та технічному рівні.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності

Здобувачка на високому рівні провела аналіз сучасних джерел літератури, на основі якого лаконічно та чітко визначила та сформулювала мету та завдання дослідження, для вирішення яких було обстежено велику кількість пацієнтів, обрано сучасні методи клінічних, лабораторних, інструментальних досліджень. Обробку отриманих результатів авторка проводила з використанням сучасних методів статистичної обробки інформації. Результати дослідження ретельно опрацьовані і лаконічно викладені у висновках та практичних рекомендаціях.

Отже, дисертаційна робота Бойко Ю.І. виконана на високому науковому та методологічному рівнях, під час виконання якої здобувачка продемонструвала вільне володіння методологією наукової діяльності.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження

Теоретичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає у доповненні даних про клінічні особливості перебігу ВІЛ-інфекції асоційованої з ураженнями ЦНС, а також оновленні даних щодо їх патогенезу, зокрема ґрунтовно досліджено навантаження ВІЛ в сироватці крові та лікворі при ВІЛ-асоційованих ураженнях ЦНС.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що здобувачка обґрунтована можливість і доцільність застосування молекулярно-біологічних досліджень зразків ліквору для діагностики ВІЛ-обумовлених уражень ЦНС.

Виявлені дані дозволили оцінити діагностичну ефективність визначення рівня вірусного навантаження у СМР.

Отримані дані можуть бути використані для лабораторної діагностики ВІЛ-асоційованих уражень ЦНС і моніторингу ефективності терапії ВІЛ-інфекції. Також встановлені основні критерії прогресування ураження ЦНС при ВІЛ-інфекції.

7. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці

Результати дисертаційного дослідження рекомендується впроваджувати в науковий і навчальний процес вищих медичних навчальних закладів. Запропоновані критерії діагностики ВІЛ-обумовленого ураження ЦНС рекомендую застосовувати у лікувально-профілактичних закладах, зокрема інфекційних та неврологічних відділеннях, центрах профілактики та боротьби зі СНІДом, тощо.

Отримані дані вже впроваджено в практику лікувально-профілактичних закладів України (КНП «Чернівецький обласний центр профілактики та боротьби зі СНІДом», ОКНП «Чернівецька обласна клінічна лікарня», КНП «Заліщицька центральна міська лікарня» Заліщицької міської ради) та використовуються на практичних заняттях та в лекційному курсі на кафедрі інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.

Горбачевського, кафедри інфекційних хвороб та епідеміології Івано-Франківського національного медичного університету, кафедри інфекційних хвороб Львівського національного медичного університету імені Д. Галицького.

8. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності

В результаті перевірки комісією Буковинського державного медичного університету тексту дисертації Бойко Юлії Ігорівни «Клініко-лабораторна характеристика ВІЛ-асоційованих уражень центральної нервової системи з урахуванням навантаження ВІЛ у крові та спинномозковій рідині» шляхом використання сертифікованого програмного забезпечення «Unichesk» встановлено унікальність (оригінальність) текстових даних (95,64%), відсутність фактів плагіату, самоплагіату, фабрикивання, фальсифікування даних чи інших ознак порушення академічної доброчесності щодо інших публікацій та інтернет-ресурсів.

9. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота Бойко Юлії Ігорівни на тему «Клініко-лабораторна характеристика ВІЛ-асоційованих уражень центральної нервової системи з урахуванням навантаження ВІЛ у крові та спинномозковій рідині» подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина» є завершеною науковою працею, в ході виконання якої була досягнута мета і поставлені завдання дослідження.

За актуальністю, об'ємом дослідження та науково-практичним значенням наукова праця відповідає вимогам п. 6 Постанови Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року №44 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», та вимогам щодо оформлення дисертаційної роботи, затверджених наказом №40 Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року, а Бойко Юлії Ігорівни заслуговує на присудження ступеня

доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Офіційний рецензент:

завідувач кафедри фтизіатрії

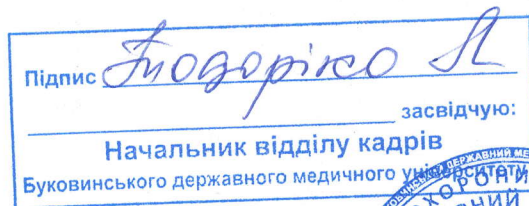
та пульмонології

Буковинського державного медичного університету,

доктор медичних наук, професор

Лілія ТОДОРІКО

Лілія Тодоріко